

ZAiKS.TEATR

nowości | wrzesień | 2025

Widok na krater morski w pobliżu Totoya
fotograf: Maximilian Agassiz
źródło: Rijks Museum

Szanowni Państwo!

prezentujemy nowości w bibliotece ZAiKS-u.

Tym razem szczególną uwagę zwracamy na nowe sztuki polskich autorów różnych pokoleń:

Adriana Szafrńskiego, Pawła Mossakowskiego i Marcina Miętusa. Wśród nich teksty dla młodzieży, dramaty społeczno-obyczajowe oraz komedie opisujące współczesne społeczeństwo. Polecamy również sztuki obcojęzyczne w przekładzie Małgorzaty Semil i Jana Węglowskiego.

Na stronie www.zaiksteatr.pl można zapisywać się na nasz newsletter. Co miesiąc otrzymają Państwo informator „ZAiKS. Teatr. Nowości” z opisami nowych utworów w naszej bibliotece. Przesyłamy również kwartalny biuletyn „ZAiKS.Teatr”, w którym można znaleźć wywiady z twórcami, informacje o festiwalach i premierach autorów związanych z ZAiKS-em.

zaiksteatr.pl

Adrian Szafrński NIECH MNIE, PALUCH! NA KOŃCU FUTBOLU

Romek Paluch – młody piłkarz z zapomnianej przez świat miejscowości Euforyków – zdobywa uznanie i przydomek po pamiętnym strzale w bramkę, mimo że grał w dziurawym bucie i uderzał gołym paluchem. Od tej pory jest lokalnym bohaterem, choć jego klub piłkarski ledwo zipie. Na trybunach pusto, w kasie – pusto. Poza prezesem Panem Futbolli, wiecznie zatroskanym Trenerem Gądkiem i garstką zawodników, nikt już nie wierzy w sens dalszej gry. Gdy prezes ogłasza smutny koniec drużyny, Romek nie może się z tym pogodzić. Zdesperowany, wymyśla naprędce historię o tajemniczym skaucie, który podobno wypatrzył kogoś z ich zespołu i szykuje się do wielkiego transferu. Plotka szybko nabiera życia. Trener uznaje, że chodzi o Adasia Jagódkę – cichego chłopca z drużyny – i podaje tę wieść dalej. Ku zaskoczeniu wszystkich, z dnia na dzień futbol w Euforykowie odzyskuje blask, a do miasteczka przyjeżdża... prawdziwy łowca talentów – słynny Fakir Anyos! Kłopot w tym, że Adaś ma inne plany na życie i nie myśli o karierze piłkarza. To opowieść o pasji i iluzji, o dziecięcych marzeniach i rozczarowaniach, a także o tym, że czasem nawet najbardziej nieprawdopodobna historia może poruszyć machinę zmian – choć niekoniecznie w oczekiwanym kierunku.

[2 role kobiece, 10 ról męskich]

(istnieje możliwość grania podwójnych ról)

Adrian Szafrński **JUDYTA I NIEDŹWIEDŹ**

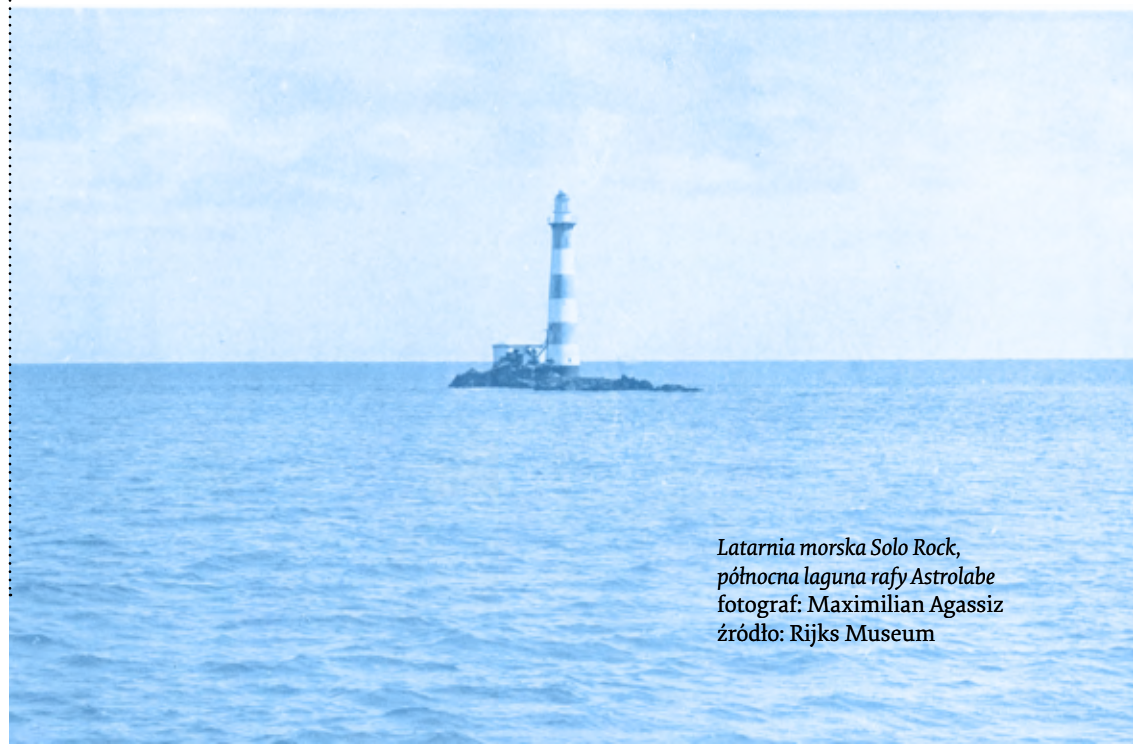
W niewielkiej miejscowości na śląsku opolskim, gdzie karnawałowa tradycja wodzenia niedźwiedzia wciąż jest żywa, członkinie i członkowie Koła Gospodyń Wiejskich zbierają się, by omówić przygotowania do dorocznego obrzędu. Wśród dyskusji o strojach i rolach do obsadzenia pojawia się problem – brakuje chętnego do roli niedźwiedzia, czyli centralnej postaci barwnego pochodu, który odwiedza domy i – zgodnie z obyczajem – towarzyszy mieszkańcom w radości i trunkach. Dotychczasowym niedźwiedziem był Andrzej – dusza towarzystwa, zawsze pierwszy do żartów i kieliszka. Ale Andrzeja już nie ma. Mężczyzna odebrał sobie życie, a wieś – nie mając pewności, co naprawdę się wydarzyło – zaczyna szeptać i oskarżać. Winą za jego śmierć obarcza się jego żonę, Judytę. Z pozoru wesoły obrzęd zaczyna odsłaniać mroczne dno – głęboko zakorzenione mechanizmy wykluczenia, przemocy i zaprzeczeń. Między karnawałowymi śmiechami ujawniają się napięcia między Polakami a lokalnymi Niemcami, zignorowane cierpienie Andrzeja zmagającego się z alkoholizmem, a także społeczna obojętność, która pozwoliła mu staczać się, choć wszyscy patrzyli. W centrum tej opowieści stoi Judyta – kobieta milcząca, ale coraz bardziej świadoma. Nosi imię biblijnej bohaterki, która odcięła głowę tyranowi. Teraz to ona ma symbolicznie zakończyć zabawę – zabić niedźwiedzia. Ale kiedy orszak staje w progu jej domu, Judyta odmawia udziału w widowisku i przerywa rytuał, który od lat karmi się krzywdą w imię tradycji.

[liczba i płeć wykonawców do decyzji realizatorów]

Paweł Mossakowski **ZIELONA POLANA: KOMEDIA (PRAWIE) KRYMINALNA**

Do prowincjonalnego dewelopera Heńka zgłasza się jego kuzyn z Krakowa, przybyły na festiwal komiksu. Okazuje się jednak, że jest to tylko pretekst a właściwym celem przyjazdu jest uniemożliwienie wujowi postawienia ekskluzywnego osiedla w środku lasu. Zręcznie manipulujący lokalnymi politykami i dziennikarzami Heniek, jest przekonany, że ma wszystko pod kontrolą, podczas gdy już dawno stracił z oczu to, co najważniejsze i nie zdaje sobie sprawy, co tak naprawdę dzieje się w jego domu. *Zielona polana* to z jednej strony diagnoza statusu intelektualnego osób uważających się za elitę społeczeństwa, a z drugiej opowieść/przestroga o rodzinie.

[liczba i płeć wykonawców do decyzji realizatorów]

Latarnia morska Solo Rock,
północna laguna rafy Astrolabe
fotograf: Maximilian Agassiz
źródło: Rijks Museum

Marcin Miętus

ZAWÓD: FRYZZJER

Sztuka inspirowana życiem pochodzącego z Sieradza Antoniego Cierplikowskiego, światowej sławy fryzjera o pseudonimie Antoine de Paris. To historia młodego chłopaka z Elbląga, Szymona, który wyrusza na podbój Europy, marząc o karierze fryzjera-artysty. Towarzyszy mu nie kto inny jak duch Cierplikowskiego – idola i patrona, którego śladami podąża. Szymon zostawił rodzinę, poszukuje również swojego zaginionego ojca. Czy Paryż – stolica sztuki – będzie dla niego łaskawy? Czy pasja pozwoli na zarabianie pieniędzy? Pełna absurdów komedia łączy tekst z choreografią. Oprócz dialogów, bohaterowie komunikują się za pomocą tańca, ruchu i niepozornych gestów. Całość stanowi przejmującą historię chłopaka z małego miasta oraz satyrę na współczesny światek artystyczny, stawia pytanie o godne warunki pracy.

[liczba i płeć wykonawców do decyzji realizatorów]

Kazimír Lupinec

CO NOWEGO BABCIU: KOMEDIA Z ŻYCIA MIESZKAŃCÓW DOMU POGODNEJ JESIENI

Tłumaczenie: **Jan Węglowski**

Akcja sztuki rozgrywa się w domu seniora, gdzie główna bohaterka, pani Vrbičková, obchodzi swoje dziewięćdziesiąte urodziny. Zamiast kwiatów czy tortu, życzy sobie... ciosu w głowę. To groteskowe życzenie uruchamia kaskadę zdarzeń, które wciągają nie tylko pensjonariuszy, ale i personel domu opieki. Niezwykła mieszanka groteski, czarnego humoru i wzruszeń, w której widzowie mogą spodziewać się postaci balansujących na granicy realności i surrealizmu. Komedia nie boi się zadawać poważnych pytań w niepoważny sposób – o samotność, przemijanie, o to, czy na starość można jeszcze coś zmienić.

[5 ról kobiecych, 6 ról męskich]

Widok na ocean na Fidżi
fotograf: Maximilian Agassiz
źródło: Rijks Museum

Danny Robins

2:22

Tłumaczenie: **Małgorzata Semil**

2:22 (z podtytułem *historia o duchach*) to thriller z 2021 roku. Prapremiera odbyła się na londyńskim West Endzie w 2021 roku, a sztuka od razu została nominowana do nagród Laurence'a Oliviera i WhatsOnStage dla najlepszych nowych utworów dramatycznych. Akcja rozgrywa się podczas jednego wieczoru w londyńskim domu, który – być może – jest nawiedzony. Tajemnicze wydarzenia, z udziałem pary gospodarzy oraz dwójki gości, ujawniają kryzysowe sytuacje w ludziach, którzy ich doświadczają. Często też są skutkiem wcześniejszych sytuacji i relacji. Bo prawdziwe horrory tkwią w nas samych. Widzowie są do ostatniej chwili trzymani w napięciu i proszeni o to, by nikomu nie zdradzać zakończenia. W przypadku dotychczasowych realizacji – zarówno widzowie, jak recenzenci – do tej prośby się przychylają.

[2 role kobiece, 2 role męskie]

Catherine Filloux

DOM LEMKINA

Tłumaczenie: **Małgorzata Semil**

Sztuka z 2005 roku autorstwa amerykańskiej pisarki francuskiego pochodzenia. W sposób nierealistyczny i nielinearny dramat ukazuje losy Rafaela Lemkina, polskiego adwokata karnisty, pochodzenia żydowskiego, który w 1944 roku stworzył pojęcie „ludobójstwo” i był autorem konwencji o zapobieganiu i karaniu zbrodni ludobójstwa. Zmarły w 1959 roku w Ameryce Lemkin do końca życia zabiegał o podpisanie konwencji. Akcja sztuki osadzona jest już po śmierci Lemkina i na zasadzie retrospekcji ukazuje z jednej strony jego niestrudzone zaangażowanie w międzynarodowe uznanie i stosowanie konwencji, z drugiej zaś jego poczucie winy w związku z emigracją i porzuceniem rodziny.

[2 role kobiece, 3 role męskie]

Zachęcamy do skorzystania z zasobów
biblioteki ZAiKS-u i bogactwa internetowej
bazy tytułów na stronie

www.zaiksteatr.pl

Widok na Kobu (Nai Kobu)
w lagunie przy Nairai
fotograf: Maximilian Agassiz
źródło: Rijks Museum